

*Průběh v. 2/*

### **Oponentský posudek rigorózní práce**

Mgr. Hana ŽELEZNÁ, „Ženy na stráž!“ Exkurz do nitra politicky aktivní ženy 1. republiky, Praha 2013, s. 178 + přílohy.

Předložená rigorózní práce se zabývá vývojem českého ženského hnutí v první polovině 20. století a koncentruje se zejména na jeho snahy o politickou emancipaci, politické zrovnoprávnění žen a jeho prohloubení. Tato stránka ženské emancipace a obecně politické modernizace je pak autorkou sledována primárně na příkladě politických, kulturních a společenských aktivit spisovatelky a političky Boženy Vikové-Kunětické. Rigorózní práce tak nese převážně charakter (dílčí) biografie Boženy Vikové-Kunětické, který je ovšem zasazen do přiměřeně širokého dobového kontextu. Zatímco v období cca do roku 1914 převažuje výrazně biografický přístup k problematice (H. Železná se koncentruje na politické názory, postoje a chování zvolené protagonistky), tak v druhé části předložené práce (cca po roce 1914) dominuje ve výkladu sledování širšího prvorepublikového snažení všech politických odstínů ženského hnutí (včetně socialistických a komunistických političek), případně obecného politického vývoje v ČSR. V této části práce se pak B. Viková-Kunětická poněkud ztrácí, což je snad dáno nedostatkem relevantního pramenného materiálu. H. Železná toto bílé místo v našem dosavadním poznání zaplnila jen částečně, zejména vylíčením proměnlivého vztahu B. Vikové-Kunětické k osobě Karla Kramáře a politických aktivit dalších československých poslankyň (z nejrůznějších stran) - tato část práce tak plně koresponduje s názvem celé práce.

Osobně bych uvítal hlubší analýzu či alespoň popis politických aktivit B. Vikové-Kunětické v Revolučním Národním

shromáždění, případně později v Senátu nebo v samotné národnědemokratické straně. Širší analýza Národních listů, tedy předního národnědemokratického orgánu, by možná více napověděla ohledně jejího angažování se ve straně samotné a v jejích ženských organizacích. K podobné analýze prvorepublikového tisku však nedošlo. Práce má v těchto pasážích výrazně kompilativní charakter na základě dosavadní literatury. Na druhou stranu H. Železná naopak pro období před rokem 1914 intenzivně pracovala s archivními prameny, kromě osobního fondu B. Vikové-Kunětické vytěžila zejm. fondy Ženské národní rady a Výboru pro volební právo žen. Pramennou základnu však mohla kromě fondů soukromé provenience rozšířit i o fondy státní správy, domnívám se, že zejména ve fondech místodržitelství, zemské správy politické či okresních hetmanství v Ml. Boleslavi či Nymburce by našla cenné informace. Jen na okraj poznamenávám, že fond „Hn“ v Archivu NM se nejmenuje „Cizí fondy“, nýbrž „Drobné fondy“ (s. 170).

Vlastní práce dále vykazuje řadu faktografických či interpretačních nedostatků. Výběrově alespoň některé: Všeobecný občanský zákoník byl vydán roku 1811 (s. 80); za nesprávné považuji tvrzení, že Kramář s Masarykem spolu před válkou spolupracovali a rozešli se až v meziválečném období (s. 99). Jejich vztah byl velmi komplikovaný a po letech spolupráce (cca 1889 až 1895) se nejen nestýkali a nespolupracovali, ale i si vzájemně škodili. Obecně bych doporučoval větší opatrnost při používání termínu fašista či fašistický, a to již jen z toho důvodu, že tento termín má dnes hodnotově výrazně odlišný význam a náboj, nežli tomu bylo ve 20. letech. Nesouhlasím s tvrzením, že Viková-Kunětická byla do Revolučního národního shromáždění „řádně zvolena“, nebyla totiž zvolena vůbec, ani řádně ani neřádně, protože RNS nebylo vůbec voleno... (s. 137). Vydávám-li za vzor odpůrce ženského volebního práva F.(?) Weyra, měl by následovat odkaz na zdroj o těchto jeho názorech (s. 140). V obecné rovině pak postrádám interpretační reflexi dosavadního

Výhrady chovám i k metodologickému a řemeslnému zpracování tématu, a to zejména po formální stránce. Vynechám-li skutečnost, že se autorka zaměřuje především na prostý popis „jak to vlastně bylo“ bez hlubšího kladení si relevantních otázek a hypotéz, tak za neomluvitelné považuji svévolné (byť asi nikoliv zlovolné) způsoby odkazování na použité zdroje. V této oblasti se H. Železná výrazně odchýlila od praxe zažitě v historických vědách a vštěpovaných adeptům oboru již v Úvodu do studia. Není mi to sice zvláště příjemné, ale asi nejnázornější příklad tohoto netransparentního odkazování je v případě mých studií. H. Železná je sice v úvodu kladně hodnotí (s. 9, 17), zvláště pak tu o B. Vikové-Kunětické, ale ve své práci na ni v příslušných pasážích neodkazuje a v závěrečném seznamu literatury není ani uvedena. Na místě je pak samozřejmě otázka, zda ji ve své práci využila, případně proč ji nevyžila, když ji zná?

Mám-li celkově shrnout svůj dojem z předložené práce, tak je rozporuplný. Na jedné straně oceňuji rozsáhlou práci s archivními materiály, informační i tématickou bohatost výkladu, jeho solidní stylistické zpracování, na druhou stranu nelze přejít mlčením závažné nedostatky v elementárních postupech badatele (citování, seznam použité literatury) či heuristice.

Praha 18. 10. 2013

